

Pr Ines Metsalu-Nurminen
Riigikontroll
riigikontroll@riigikontroll.ee

Teie 15.07.2022 nr 2-1/80082/29

Meie 12.08.2022 nr 1.1-29/22/2894

Vastus märgukirjale auditi „Riigi 2021. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus“ tulemuste kohta Kaitseministeeriumi valitsemisalas

Austatud peakontrolör

Oleme tutvunud märgukirjaga „Riigi 2021. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus“ tulemuste kohta Kaitseministeeriumi valitsemisalas.

Täname auditi läbiviijaid hea koostöö, asjakohaste tähelepanekute ning soovitude eest.

Alljärgnevalt edastame Kaitseministeeriumi, Kaitseväe ning Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse ühised vastused ja selgitused märgukirjas esitatud soovitudele.

1. Kaitseväe varade arvestuse korraldus ei võimalda jätkuvalt veenduda raamatupidamises kajastatud põhivara saldo õigsuses

Riigikontrolli soovitused Kaitseministeeriumi kantslerile:

- tagada, et Kaitsevägi võtaks varaarvestuse protsessi parandamise prioriteediks ja suunaks sinna piisavalt ressursi, sealhulgas koostöös Kaitseväe juhatajaga
  - o täiendada Kaitseväe kaitse- ja mittekaitsematerjali inventuuri läbiviimise juhendit nõudega, et mittekaitseotstarbelise ja kaitseotstarbelise põhivara inventeerimisel tehakse alati ka võrdlus raamatupidamise andmetega, et oleks võimalik saada kindlus põhivara saldo õigsuse kohta;
  - o tagada, et põhivara inventuuris tuvastatud kasutuskõlbmatute varade kohta tehakse mahakandmise otsused ajahetkeks, mis võimaldab kasutuskõlbmatud varad arvestusest välja kanda samal aastal, mil nende kasutuskõlbmatuse tuvastati;
  - o tõhustada sisekontrollisüsteeme, et tagada Kaitseväe detailses varaarvestuses olevate põhivara maksumuse, koguse, soetusaja ja vara identifitseerimist võimaldavate muude andmete õigsus, kuna vara õiged andmed on olulised nende arvestuseks ja identifitseerimiseks, sh ka inventuuris.

Vastus: Nõustume Riigikontrolli soovitusel täiendada Kaitseväe kaitse- ja mittekaitsematerjali inventuuri läbiviimise juhendit nõudega, et mittekaitseotstarbelise ja kaitseotstarbelise põhivara inventeerimisel tehakse alati ka võrdlus raamatupidamise andmetega. Nii on võimalik saada kindlus põhivara saldo õigsuses. Vastav nõue viiakse Kaitseväe kaitse- ja mittekaitsematerjali inventuuri juhendisse 2022. aastal.

Kaitseväl on kavas automatiseerida IT-tehniliselt põhivara mahakandmise protsess, et tagada selle kiirem läbiviimine.

2022. aasta lõpuks viiakse lõpule MS DAX põhivaramooduli korrastamine. Selle käigus korrigeeritakse andmeid vastavalt ilmnenuid puudustele.

2. Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus ja Kaitsevägi on vastu võtnud lepingute nõuetele mittevastavaid kaupu ja teenuseid ning muutnud lepinguid nii, et selle tulemusel on makstud ja arvele võetud põhivara, mis ei ole kasutusvalmis või mida ei ole kätte saadud

Riigikontrolli soovitusel Kaitseministeeriumi kantslerile koostöös Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse ja Kaitseväega:

- vältida maksete tegemist saamata kaupade-teenuste eest ja ilma põhjendatud vajaduseta vara omandiõiguse, sh kauba juhusliku hävimise või kahjustumise riskide ülevõtmist tarnijalt, et tagada nõuetekohase kauba saamine ilma võimalike täiendavate kulutusteta;
- tagada, et info tarnija valdusesse jäetud kaupade kohta oleks dokumenteeritud ning olemas kokkulepe vara hoiustamise ehk säilimise tingimuste suhtes;
- esitada raamatupidamisele kaupade ja teenuste maksumuse ning kättesaamise kohta õige info.

Vastus: Kinnitame, et hankelepingute tingimusi on nende kehtivuse ajal muudetud vaid erandjuhtudel reaalsel vajadusel. Oleme nõus, et lepingute täpset täitmist ning raamatupidamisele korrektse ning õigeaegse info edastamist tuleb täpsemalt jälgida, kuid arvestades praegust majanduskeskkonda, kus Ukrainas toimuva sõjategevuse, energiakriisi ning üldise kiire inflatsiooni tõttu muutuvad kaupade ja teenuste hinnad prognoosimatult, on tõenäoline, et mõnede lepingute tingimusi tuleb siiski üle vaadata. Seejuures hinnatakse riske ja rakendatakse meetmeid nende maandamiseks.

3. Kaitseväe 2021. aasta nõuete ja kohustiste inventuur ei ole täitnud oma eesmärki

Riigikontrolli soovitusel Kaitseministeeriumi kantslerile koostöös Riigi Tugiteenuste Keskuse ja Kaitseväega:

- täpsustada finantsarvestuse toimemudeli nõuete ja kohustiste inventeerimise toiminguid, et raamatupidamisele saaks esitatud inventuuri õigeaegselt ja korrektseks tegemiseks vajalik info, ning tagada Kaitseväes sellest mudelist kinnipidamine.

Vastus: Kaitseministeeriumi valitsemisala raamatupidamise sise-eeskirjaga koos vaadatakse 2022. aasta sügisel üle ka finantsarvestuse toimemudel ning täpsustatakse nõuete ja kohustiste inventeerimise toiminguid.

4. Kaitseväe majandamiskuludes on kajastatud kulutusi, mis peaksid olema arvestatud põhivara soetusmaksumusse

Riigikontrolli soovitusel Kaitseministeeriumi kantslerile koostöös Riigi Tugiteenuste Keskusega:

- tagada, et tehingute kajastamisel järgitakse sisemisi regulatsioone ja kapitaliseeritakse kulutused, mis vastavad kapitaliseerimise tingimustele või on otseselt seotud vara soetamisega;
- täpsustada valitsemisala raamatupidamise sise-eeskirjas hooldus- ja remonditööde kajastamist reguleerivat osa.

Vastus: Nõustume vajadusega jälgida, et põhivara soetusmaksumusse kuuluvad kulud saaksid õigesti kajastatud ning vaatame üle valitsemisala raamatupidamise sise-eeskirjas oleva hooldus- ja remonditööde kajastamist reguleeriva osa.

5. Valitsemisala asutuste sisekontrollisüsteemi toimimises esineb mitmeid puudusi

Riigikontrolli soovitusid Kaitseministeeriumi kantslerile:

- töötada valitsemisala asutustega koostöös välja tasuta saadud varade arvelevõtu toimingud, et tagada nende tehingute kõikehõlmav kajastamine raamatupidamises ning varade arvelevõtt vararegistris ja seeläbi kontroll saadud varade säilimise üle;
- selgitada välja probleemid, mis on takistanud kõigi ostutellimuste ostumoodulisse sisestamist, ja rakendada meetmed nende lahendamiseks. Ostutellimuste olemasolu lihtsustab mitmeid kaupade soetusega seotud protsesse ja tagab parema kontrolli nende üle;
- tagada koos valitsemisala asutustega, et hankeprotsesse alustatakse piisava ajalise varuga, nii et lepingud saaksid sõlmitud enne kauba saamist või teenuse osutamise alustamist, ning lepingu tingimuste muutmisel vormistatakse lepingu muudatused, mille alusel on võimalik kontrollida, et saadi soovitud kaup;
- täiendada koostöös Kaitseväega sisekontrolli protsesse selliselt, et Kaitseväe kaupade ja teenuste vastuvõtmisel vormistatakse ja säilitatakse kauba vastuvõtmist kinnitavad dokumendid viisil, mis võimaldab ka hiljem veenduda, millises koguses kaup vastu võeti ja kes selle vastuvõtmise eest vastutas.

Vastus: Oleme nõus Riigikontrolli soovitustega. Koostöös valitsemisala asutustega vaadatakse üle protsessid ning vastutusosalad.

6. Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse põhivarade inventuuri korralduses on jätkuvalt vajakajäämisi

Riigikontrolli soovitusid Kaitseministeeriumi kantslerile koostöös Riigi Kaitseinvesteeringute Keskusega:

- tagada, et põhivara inventuuris tuvastatud kasutuskõlbmatute varade kohta tehakse mahakandmise otsused ajahetkeks, mis võimaldab kasutuskõlbmatud varad arvestusest välja kanda samal aastal, mil nende kasutuskõlbmatuse tuvastati;
- veenduda enne inventuuri nimekirjade koostamist, et kõik valmis varaobjektid on lõpetamata ehituse kontolt arvele võetud;
- kontrollida inventuuri komisjoni liikmete määramisel, et komisjonis oleks vähemalt kaks sõltumatut liiget, kes ei oleks komisjoni loetavate varade eest vastutavad isikud.

Vastus: Riigi Tugiteenuste Keskuses on uuendamisel materiaalsete varade arvestuse ja inventeerimise kord. Kehtestatav kord näeb ette inventuuri ettevalmistamise ja läbiviimise protsessid ning kindlustab muuhulgas, et:

- ehitise staatused on kinnitatud;
- inventuuri käigus tuvastatud kasutuskõlbmatud põhivarad saavad maha kantud samal perioodil;
- inventuuri komisjoni määramisel arvestatakse sõltumatuse põhimõtteid.

7. Kaitseministeeriumi 2021. ja 2022. aasta kohta koostatud programmidokumendid ei ole kinnitatud ega ministeeriumi veebilehel avalikustatud

Riigikontrolli soovitus Kaitseministeeriumi kantslerile: kinnitada ja avalikustada valitsemisala programmdokumendid.

Vastus: Nõustume Riigikontrolli soovitusega.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Kusti Salm

Inga Urke 717 0175

inga.urke@kaitseministeerium.ee